Waarnemingen januari-maart 2020

Ellen de Bruin

FOTO: THEO VAN LENT

Corvus corone, Rijksmuseum

Deze winter is de op één na zachtste winterperiode sinds 1900, net iets minder zacht dan de winter van 2014. Januari is vooral nat. Begin februari valt er wat hagel bij een minimale nachtvorst, maar winterser wordt het niet. Maart is één van de zonnigste maartmaanden ooit (gemiddeld 195 zonuren tegenover een langjarig gemiddelde van 125 uur). Pas in de laatste week van maart zijn er een aantal koude nachten; eerder deze winter was het nog niet zo koud (bron: knmi.nl).

Aan het einde van dit kwartaal zitten we *en masse* binnen vanwege het Corona-virus, alhoewel... aan de waarnemingen te zien wordt er nog aardig doorgevogeld. Soorten die op landelijk niveau worden aangemerkt als (zeer) zeldzaam worden op waarneming.nl automatisch vervaagd, en ingestelde alerts voor de gsm worden uitgeschakeld. Dat eerste maakt het iets lastiger deze rubriek samen te stellen; niet alle vervaagde waarnemingen zijn zichtbaar voor de lokale beheerder van adam.waarneming.nl.

Zorg dat je je waarnemingen van het volgende kwartaal tijdig hebt opgevoerd op waarneming.nl. Voeg bij interessante waarnemingen zoveel mogelijk informatie toe, zoals aantal, geslacht, kleed, gedrag en telmethode; een kleine moeite maar een waardevolle aanvulling, en bij (regionale) zeldzaamheden het liefst een bewijsplaatje of een geluidsfragment.

WATERVOGELS

Op 1/3 worden 2 **Rotganzen** gezien op het IJmeer bij IJburg (FvG). Op 20/3 vliegt er 1 over de Zeedijk in Waterland (PR). De op 16/2 waargenomen **Roodhalsgans** in Polder Opperwoud (Jip Binsbergen) wordt door een aantal mensen ook nog op 17/2 gezien. De vogel is niet geringd.

Vanaf dit jaar staat de **Grote Canadese Gans** niet meer op de lijst van in Nederland voorkomende wilde vogels. De soort werd in het jaar 2000 op deze lijst geplaatst; destijds werden de ondersoorten *canadensis*, *parvipes* en *interior* door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) bestempeld als potentiële dwaalgasten. Een analyse toont echter aan dat de Europese populatie exoten (en dan met name de ondersoort *canadensis*) floreert, terwijl de wilde populatie van de nominaat afneemt. Daarnaast bestaat er van deze ondersoort geen enkel bewijs van afdwalen richting Europa; de trekafstand is beperkt. Vanaf 2020 wordt de ondersoort *canadensis* door de CDNA dus weer als exoot beschouwd; alleen vogels waarvan hard bewijs (ring, zender, isotopen) van een wilde herkomst bestaat, zijn aanvaard-

baar als dwaalgast. Omdat er van *interior* en *parvipes* geen aanvaarde gevallen zijn, is Grote Canadese Gans daarmee van de Nederlandse lijst afgevoerd (bron: dutchavifauna.nl).

Kleine Rietganzen vliegen over de Aetsveldsche Polder; 3 op 7/2 en 19 op 14/3 (EdB, RivD) een stuk minder regionale meldingen dan vorig jaar. Hoge aantallen **Toendrarietganzen** op Schiphol: ca. 100 op 4/1 en 18/1 (1e waarneming PM). Ook op 18/1, 137 vliegend in noordwestelijke richting over de Osdorper Bovenpolder (Jan van Blanken).

In de periode 6-9/1 is er een adulte **Kleine Zwaan** in de Bovenkerkerpolder (1e wrn. René Wolbers). Op 10/1 zijn er 2 bij Kruithoorn (WvdS) en op 11/1 vliegen er hier 3 over in westelijke richting (Lodewijk IJlst). **Wilde Zwanen** zijn er zoals te doen gebruikelijk in de Aetsveldsche Polder met max. 11 vogels op 30/1 en 18/2 (René Beekvelt, GL).

De eerste **Zomertaling** wordt, net als vorig jaar, gezien op 12/3 op het Landje van Geijsel (JW). Hoogste aantal hier is 5: (3 man, 2 vrouw; Edial Dekker). Ook in Waterland worden er een paar waargenomen. Hoge aantallen van **Krooneend** op de Gouwzee: 29/2 130 (Laurens Steijn) en 15/3 150 (Menno van Duijn).

Normaliter vermeld ik geen hybride vogels, maar een **Ringsnaveleend X Kuifeend** is dermate zeldzaam - het is zelfs een CDNA-beoordeel'soort' - dat ik een 2kj mannetje toch even noem; waargenomen in de Waterlandtak op 10/1 (Joep Jansen). Er is één eerdere waarneming in de regio; een adult mannetje op 5 en 6/2/1993 in De Hoge Dijk.

FOTO: HANS VAN DE RAAPKAMP

Kleine Zwanen, Kruithoorn, 22 november 2019

Op 17/2 worden 11 **Toppers** gezien op de Gouwzee (Marten Schmitz). Van half januari tot begin maart pleistert een grote groep **Middelste Zaagbekken** bij IJburg; 1e melding 50 op 18/1 (John van der Woude), hoogste aantal 85 op 1/3 (FvG). Hoogste aantal **Grote Zaagbek** is 39 (16 man, 23 vrouw) bij het niet meer toegankelijke kijkscherm op de Vijfhoek (EV); niet alleen is de oever weggeslagen maar ook het houten loopbruggetje naar het scherm is ingestort.

Op 27/1 wordt een 1e winter (2kj) **IJsduiker** gezien op het Nieuwe Meer, vanaf de zuidelijke oeverlanden (1e wrn. André van Loon; logisch met zo'n achternaam: *Loon* is Engels voor duiker). Vooral vanaf de noordkant is regelmatig van dichtbij te bewonderen hoe de vogel rivierkreeften en (wolhand-)krabben vangt. De vogel is afwezig vanaf 9/2 maar opeens weer aanwezig op 15/3 (Sietse Nagelkerke); er vanuit gaande dat het dezelfde vogel is, want inde praktijk hoeft dat natuurlijk niet. Laatste wrn. 20/3 (PM). Op 28/1 is op dezelfde plek ook een **Roodhalsfuut** aanwezig (1e wrn. NA), en in de korte periode 8-10/2 zwemt er 1 in de Molenpoel bij Aalsmeer (1e wrn. ChrK).

Een **Kuifduiker** zit in de periode 4/1-6/2 op het IJmeer tussen Uitdam en het Kinselmeer (1e wrn. AS). Op 9/3 worden er 2 gemeld (André van Vliet). De **Geoorde Fuut** is lastiger dit jaar; 1 ex. in de buurt van de Kinseldam in de periode 5/1-7/3 (1e wrn. FV), en op 20/2 2 ex. bij het vuurtoreneiland van Polder IJdoorn (Jelger Woudstra). Op 9/2 een opvallende

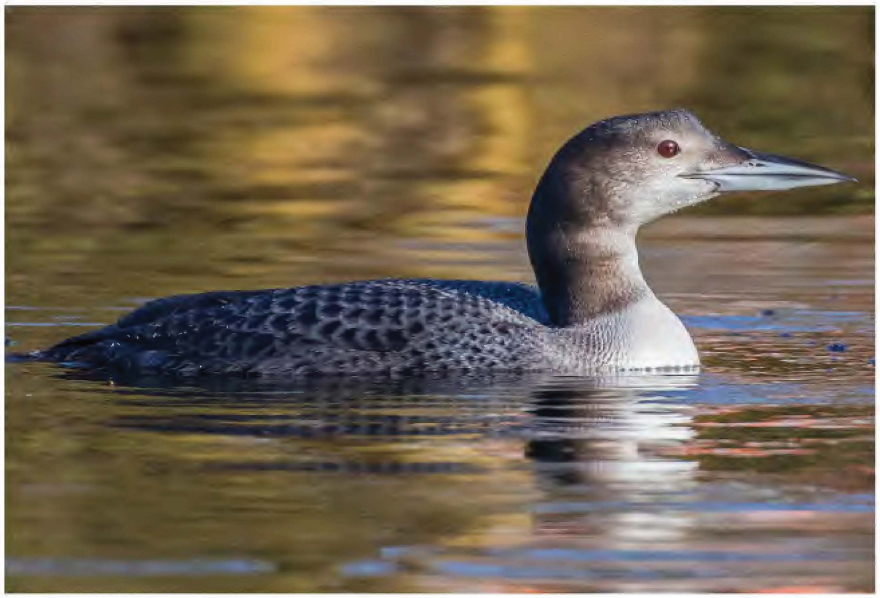

FOTO: ROELY BOS

IJsduiker, Nieuwe Meer, 5 februari 2020

waarneming in een sloot naast het vakantiepark ten noorden van Uitdam; "kwam invliegen vanuit de richting van Marken, was vervolgens kort ter plaatse en vloog weer terug" (Jeroen van Paridon).
Op 25/3 worden 2 in noordwestelijke richting overvliegende **Zwarte Ooievaars** gemeld in De Broekermeer (RVos).
Een vroege **Lepelaar** staat op 8/1 in de Bovenkerkerpolder (1e wrn. MG). Hoogste aantal dit kwartaal zijn 7 in noordoostelijke richting vliegende vogels aan de Durgerdammergouw op 29/3 (EdB); niet veel.
De **Roerdomp** wordt dit jaar niet meer gezien in de Middelpolder, i.t.t. vorige jaren. Wel is er een waarneming in De Hoge Dijk op 22/1 (Christiaan Both). Een 2kj **Kwak** zit op 10/2 in een boom op de Nieuwe Oosterbegraafplaats; "andere vogels raakten van slag door de aanwezigheid" (Amber Ottenhof). Waren er vorig jaar geen **Koereigers** in het 1e kwartaal, nu stapt er nog steeds 1 rond in Waterland (daar al lange tijd aanwezig sinds 18 mei 2019); met name aan de Durgerdammergouw en Rijperweg (velen). Soms worden er 2 gemeld. In de periode 15-18/3 verblijven er 2 in Polder de Rondehoep (1e wrn. Ricardo Geraerds & JW).

ROOFVOGELS & UILEN

Een vroege **Visarend** wordt gemeld boven Weesp 's ochtends vroeg op 24/3 (Onno Wildschut).
Behoorlijk veel waarnemingen van **Blauwe Kiekendief** dit kwartaal; met name in de Bovenkerkerpolder (maar niet in maart) en Waterland. Op 27/3 wordt een adulte vrouw **Steppekiekendief** waargenomen, laag vliegend door de Aetsveldsche Polder (EdB, RivD). Determinatie van adulte vrouwen is geen sinecure; maar roofvogelexpert Dick Forsman bevestigde de soort. O.a. de vier (en niet vijf) vingers zijn een diagnostisch verschil t.o.v. Blauwe Kiekendief.
In maart driemaal een overvliegende **Rode Wouw** op resp. 16/3 in Waterland (WP), 17/3 Polder de Rondehoep (S. vd Burg) en 25/3 over Zuidoost (Maarten Buijs).
In de maand maart worden aardig wat **Zeearenden** gemeld, waaronder geen adulte vogels. Het is heel goed mogelijk dat het om verschillende vogels gaat, gezien de relatieve toename in Nederland van deze vogelsoort. De vliegende deur wordt o.a. gezien in Waterland, Vijfhoek, Gaasperzoom, Middelpolder, Landje van Geijsel, Polder de Rondehoep en Botshol.
Op 31/3 wordt een overvliegende **Ruigpootbuizerd** gemeld aan de Atjehgouw in Waterland; "door de verrekijker duidelijk het borstschild, de eindbandering op de vleugels en staart en de polsvlekken kunnen waarnemen" (Matthew Sprangers).
Naast enkele andere plekken wordt in de periode 7/1-18/3 in de buurt van Schiphol regelmatig een **Smelleken** gezien, steeds een vrouwtje (1e wrn. Cor Wies). Voor alle waarnemingen en vastgestelde territoria van **Slechtvalk** verwijs ik graag naar waarneming.nl; het is te veel om op te noemen en een separate rubriek waard.

In de Bovenkerkerpolder worden er dit kwartaal maar liefst max. 4 **Velduilen** waargenomen (1e wrn. AS). Opvallende waarneming is een overvliegende vogel op 11/1 over begraafplaats De Nieuwe Ooster (WS).

STELTLOPERS

De eerste **Regenwulp** arriveert al op 16/3, op het Landje van Geijsel: "zat in groepje van vijf Wulpen; duidelijk veel kleiner postuur, veel kortere snavel en streping op kop goed herkenbaar" (Jan Meijer). Hier op 28/3 een opvliegend exemplaar, en op 24/3 3 invallende vogels in de Aetsveldsche Polder (EdB).
In de lange periode 6/1-8/3 foerageren 4 **Zwarte Ruiters** in de zuidpunt van de Bovenkerkerpolder (1e wrn. MSch), en op 12/3 hier 8 vogels (MG). Hoogste aantal **Witgat** is 5 op 4/3 in de Bovenkerkerpolder (AJ) en op 25/3 Aetsveldsche Polder (EdB). In de omgeving van de Vijfhoek en de Muider kust wordt net als vorig jaar een overwinterende **Oeverloper** waargenomen; 1e wrn. 20/1 Overdiemen (Willem van der Waal).
Hoogste aantal van **Bonte Strandloper** is 39 op 16/3 op Marken (WP). Hoge aantallen van **Kemphaan**: 17/1 Bovenkerkerpolder 23 (AJ), 23/3 Landje van Geijsel 39 (FvG), 30/3 Marken 21 (NA) en 31/3 Polder IJdoorn 20 (WW).

MEEUWEN & STERNS

Slechts één melding van een **Dwergmeeuw**: 31/3 vliegend over Botshol (D.J. van Roest).
De eerste zomerkleed **Zwartkopmeeuw** worden gezien aan de Durgerdammergouw op 1/2 (EdB); 22 dagen eerder dan vorig jaar. Op 20 en 26/3 20 vogels in De Broekermeer (PR, RVos).
Laatste waarneming dit kwartaal van de geringde adulte **Kleine Burgemeester** in stadsdeel Westerpark is op 26/3 (WP). Is het voor sommigen al lastig om een **Pontische Meeuw** te herkennen, blijkt uit foto's dat er meerdere hybriden rondhangen in Amsterdam: 18/1 en 8/2 Oosterpark (FvG, WvdS) en 21/1 Sloterpark (RR). Het gaat dan om Zilvermeeuw X Pontische Meeuw. Meeuwen met een typisch Pontische kop en een dikke zilvermeeuw-snavel.
De Pontische Meeuw werd lang als ondersoort van de Geelpootmeeuw beschouwd. De soort komt onder andere voor rond de Zwarte en Kaspische Zee en broedt steeds vaker in Polen

FOTO: KEES VAN DEN IJDUNGEN

Zwarte Ruiters, Bovenkerkerpolder, 16 januari 2020

FOTO: ZAINAL HABERHAM

Bonte Kraai, Flevopark, 23 februari 2020

en Duitsland. In Nederland is de soort ook sterk toegenomen in aantal, en daarnaast wordt hij ook steeds beter herkend. Hij heeft een kleine, ronde kop met een donker oog, een lange snavel, lange poten en lange vleugels. Vogels in onvolwassen en winterkleed hebben vaak een opvallend witte kop, gevlekte achterhals (‹boa›) en zwart oog. Jonge vogels zijn in vlucht goed te herkennen aan de brede zwarte staartband en de binnenste handpennen die licht/donker zijn, wat een luxaflex-effect geeft (bron: vogelbescherming.nl).

HOENDERS, DUIVEN & SPECHTEN

Vorig jaar niet gemeld in het 1e kwartaal, nu een aantal overvliegende **Kraanvogels**: 16/3 Thijssepark 3 vogels (RR), 22/3 Botshol 1 (Donny Dolman), en op 25/3 's ochtends 5 over de Aetsveldsche Polder (EdB, RivD) en 's middags 8 over zowel de Bovenkerkerpolder als Zuidoost (MSch, WW).
De eerste **Patrijzen** op Schiphol worden pas gezien op 6/2: 6 vogels (EV).
In de periode 18-20/3 roept een **Kleine Bonte Specht** op de Vijfhoek (1e wrn. AS). Op 22/3 wordt een zingende vogel gemeld in de oostelijke Gemeenschapspolder (GL). Twee waarnemingen van 2 **Groene Spechten**: op 20/3 Oeverlanden-Noord (Maya Holwerda) en 26/3 Science Park (Tom Visbeek).

ZANGVOGELS

Hoge aantallen van **Roek** zijn 11 in De Broekermeer op 25/1 (FvG) en 14 in de Landsmeerderpolder op 9/3 (Henk van Alst). Op 28/3 bouwen er 10 aan 5 à 7 nesten in het Baanakkerspark in A'dam-Noord (Ruud Vlek). In de periode 15/2-1/3 bevindt zich een **Bonte Kraai** in het Flevopark (1e wrn. WvdS). In de huidige eeuw een zeldzaamheid, maar in de

laatste jaren van de vorige eeuw was er in de winter regelmatig een groep te vinden langs de Poppendammergouw. De vogel in het Flevopark wordt door vele vogelaars, soms van heinde en verre, bezocht.
De eerste **Raaf** van dit jaar vliegt over de Molenpoel op 8/2 (ChrK). Later volgen meer waarnemingen, met name uit Amstelveen en Polder de Rondehoep.
Op 14/1 wordt in Landsmeer een **Pestvogel** gemeld, foeragerend op rozebottelstruik (Jan van Emaus).
De in de regio vrij zeldzame **Kuifmees** wordt gemeld op 21/1 in De Pijp (Oscar Siegelaar) en op 26/2 in De Riethoek (Bob de Vries). Beide waarnemers noemen de karakteristieke kuif.
Overvliegende **Boomleeuweriken** worden gezien in het Diemerpark: 4 op 7/3 (FvG) en 1 over de Aetsveldsche Polder op 14/3 (EdB, RivD). Net als vorig jaar één waarneming van **Huiszwaluw** in dit kwartaal: 26/3 Diemerpark (Richard van Rooijen). **Witkopstaartmezen** worden gefotografeerd in Frankendael op 11/3 (Thomas Kruider) en in Zuidoost op 11 en 12/1 (WS).
Twee waarnemingen van **Rietzanger** dit kwartaal: 24/3 Haven Ballast (AS) en 28/3 Lutkemeer (Jeffrey van Rijgersma). Eén waarneming van **Tapuit**: op 30/3 een vrouwtje foeragerend aan de Poppendammerweeren (WvdS).Een **Grote Pieper** wordt alleen op 8/2 kortstondig waargenomen aan de Popperdammerweeren (WP, EdB, RivD); hij is daar wel eens makkelijker te zien geweest. Een **Oeverpieper** wordt o.a. gezien op 14 en 16/3 op Marken (FV, WP).
Meldingen van **barmsijzen**: 8/2 Flevopark 10 ("Ralph vb") en 16/2 in het Koenenbos 5 Grote (EV).
De max. 8 **Sneeuwgorzen** op IJburg pleisteren daar tot 29/2 (laatste wrn. Piet van der Werf). Wie weet is het daar de laatste keer, want er verandert helaas enorm veel op Blijburg.

Gebruikte afkortingen

AJ	Auke Jansen	GL	Gert Lagerweij	RivD	Ricardo van Dijk
AS	Adrie Streefland	JW	Jan Wies	RR	Rutger Rotscheid
ChrK	Christian Kooij	MG	Martin Gorter	RVos	René Vos
EdB	Ellen de Bruin	MSch	Michiel Schoonderwoerd	WP	William Price
EV	Els Velzing	NA	Niels Aagaard	WS	Will Schep
FV	Frank Visbeen	PM	Paul Marcus	WvdS	Wim van der Schot
FvG	Frank van Groen	PR	Pim Rijk	WW	Willem Wind